

Knjiga ima dvanajst poglavij. V njih obravnava naslednje teme: pogled na svet skozi očala (s tem poglavjem začne); kako ostati mlad v starosti, da se lahko normalno postaraš; ven iz zaprtosti; koliko je vredna starost, kako se vrednoti in ali sivi lasje še štejejo; kako se poročiti s seboj in s celotno družbo (po smrti življenjskega sopotnika); zlata leta (in nadaljuje: ne se hecat!); vedno bolj trepetajoče medsebojne vezi; kako skrbeti za mamo in očeta (dve generaciji v upokojenski dobi). Zanimivi so nekateri provokativni naslovi, npr. »Bolje je, kot bi lahko bilo, kajne?« ali »Ij, ljudje, zapravljate mojo dediščino!« (to je nekoliko spremenjeno besedilo enega njenih prvih člankov s tega področja) in »Zlata leta? Očitno iščeš brco«. Značilna resnicoljubnost, ki se ne boji pogledati 'noter' in vodi k vprašanju, ki ne bodo nikoli lahka, saj tudi nikoli niso bila: kako živeti. V kratkih ocelah knjige ob izidu se je večkrat poudarjalo, da je to priročnik za konverzacijo. Nekomu se je zapisalo: »Včasih se je zdelo, da je za prehod iz dobe odraslosti v dobo starosti potreben obred. Danes je tu Lillian Rubin.«

V tekstu ni sentimentalnosti, postanih natpikov ali šal z dolgo brado, da je treba biti aktiven, kako gre to s kalorijami, kako se počutiti mlad in podobno. Nobenega prikrivanja ni o tem, da je starost drugačna, kot nanjo gledata mlada in srednja generacija, da je lahko tudi drugačna, kot nanjo gleda generacija, za katero se zdi, da bo v prihodnosti obsegala največji del življenja, zlasti za '79 milijonsko boom generacijo', ki v ZDA čaka v vrsti za upokožitev za današnjo generacijo starih. Je to blagoslov ali prekletstvo? V enem od naslovov se pošali iz 'zlatih let' in jih pocuka za sive lase. Zanj je to obdobje podobno novemu kontinentu. Zdi se večji od doslej poznanih, ker zanj še ni zemljevida. V resnici ni tako velik. Pesti ga čisto drugačna skrb: kontinent je premajhen. Rubinova včasih svoje delo razume kot izdelovanje zemljevida. Medtem ko je sama 'sredi tega obdobja', ugotavlja, da bo na detajle tega

zemljevida v ZDA vplivala generacija, ki na ta kontinent šele prihaja. Ta generacija je na eni strani triumf moderne civilizacije, na drugi strani pa tudi njena bolečina, duševna in fizična. Ker pisanje nenehno dopolnjuje avtoričina izkušnja, zlasti njen humor («Šestdeset je po novem štirideset« in »Jih imaš osemdeset ali si star?« itn.), gre za značilnosti pisanja o starosti in staranju, ki bralca katerekoli starosti ne bodo pustile neopredeljenega.

Anton Mlinar

Skupaj za zdravje: strateški pristop EU za obdobje 2008–2013. Bela knjiga Komisije Evropskih skupnosti. Bruselj, 23.10.2007, 10 str. http://ec.europa.eu/health/ph_overview/Documents/strategy_wp_sl.pdf

STRATEGIJA EVROPSKE KOMISIJE NA PODROČJU ZDRAVJA

Zdravje evropskega prebivalstva je pomemben dejavnik blaginje Evropske unije. V današnji družbi pa obstajajo mnogi vedno večji izzivi v zvezi z zdravjem prebivalstva, ki zahtevajo nov strateški pristop: 1. demografske spremembe, tudi staranje prebivalstva, povzročajo spremembe bolezenskih vzorcev in pritisk na vzdržnost zdravstvenih sistemov EU; 2. pandemije, večje nesreče, tudi biološke, in biološki terorizem predstavljajo velike potencialne grožnje za zdravje; zaradi podnebnih sprememb nastajajo novi vzorci prenosljivih bolezni; 3. v zadnjih letih so sistemi zdravstvene oskrbe močno napredovali, delno zaradi naglega razvoja novih tehnologij, ki so korenito spremenile način spodbujanja zdravja ter napovedovanja, preprečevanja in zdravljenja bolezni. Hitro ukrepanje je nujno, zato je Evropska komisija sprejela celovito strategijo na področju zdravja. V beli knjigi *Skupaj za zdravje: strateški pristop za EU v obdobju 2008–2013* predlaga smernice in ukrepe za reševanje zdravstvenih vprašanj v Evropski uniji. Opredeli temeljna štiri načela za ukrepanje Evropske skupnosti na zdravstvenem področju:

1. *Strategija na skupnih vrednotah zdravja* – Zdravstvena politika, tako notranja kot zunanja, mora temeljiti na jasnih temeljnih vrednotah: univerzalnost, dostop do dobrega zdravstvenega varstva, enakost in solidarnost, krepitev pravic državljanov, zmanjševanje neenakosti v zdravju.

2. *Zdravje je največje bogastvo* – Zdravje je pomembno za blaginjo posameznikov in družbe, zdravo prebivalstvo je tudi predpogoj za gospodarsko produktivnost in uspešnost. Leta 2005 so leta zdravega življenja (Healthy Life Years – HLY) vključili med lizbonske strukturne kazalce in s tem poudarili, da je pričakovana življenjska doba prebivalstva v dobrem zdravju in ne samo dolžina življenja ključni dejavnik za gospodarsko rast.

3. *Zdravje v vseh politikah* – Zdravje prebivalstva ne zadeva samo zdravstvene politike. Potrebno je krepiti vključevanje zdravstvenih vprašanj v vse politike na ravni Skupnosti, držav članic in regionalni ravni.

4. *Močnejši glas EU v globalni zdravstveni politiki* – EU in njene države članice lahko dosežejo boljše zdravstvene rezultate za svoje državljane in druge s trajnostnim skupnim vodenjem v globalni zdravstveni politiki.

Strategija ima dva velika cilja: s tehnološko sodobnimi, zanesljivimi in dinamičnimi zdravstvenimi sistemi izboljšati povprečno zdravje Evropejcev vseh starostnih skupin in trajnostno zaščititi prebivalstvo pred nevarnostmi za zdravje, kot so prenosljive bolezni in biološki terorizem. Pri takem pristopu je nujno tesno sodelovanje med zdravstvenimi službami držav članic. Zastavljenim ciljem se pridružujejo še splošna medresorska načela, denimo solidarnost, naložbe v zdravje in vključitev zdravstvenih vprašanj v vsa področja politike. Komisija bo do leta 2010 sprejela več konkretnih pobud, med njimi: okvir ukrepov na 18 prednostnih področjih; izjavo o temeljnih vrednotah zdravja; pomoč državam članicam na področju inovacij in redkih bolezni; ukrepe za izboljšanje zdravja

starih ljudi; večjo varnost presajanja organov in boljšo izmenjavo znanja.

Z vidika zdravega staranja v strategiji pravijo, da »ga morajo spremljati ukrepi za spodbujanje zdravja in preprečevanje bolezni skozi celotno življenjsko obdobje, pri čemer je treba upoštevati ključna vprašanja, med katera spadajo slaba prehrana, telesna neaktivnost, alkohol, uživanje drog in tobaka, okoljska tveganja, prometne nesreče in nesreče doma. Boljše zdravje otrok, delovno aktivnih odraslih in starejših bo pomagalo ustvarjati zdravo in produktivno prebivalstvo ter podpirati zdravo staranje zdaj in v prihodnosti«. Pomembni so tudi ukrepi za spodbujanje zdravega življenjskega sloga in zmanjševanje škodljivih vedenj ter za preprečevanje in zdravljenje posebnih bolezni, vključno z genetskimi motnjami. Med drugim opozorijo tudi na nujnost vzpodbujanja razvoja geriatrije ter obravnave paliativne nege.

Ta bela knjiga določa strategijo do leta 2013, ko bo opravljen pregled za lažjo določitev nadaljnjih ukrepov za doseganje ciljev.

dr. Simona Hvalič Touzery

Guélan Lafortune, Gaëlle Balestat, and the Disability Study Expert Group Members (2007). Trends in Severe Disability Among Elderly People: Assessing the Evidence in 12 OECD Countries and the Future Implications. OECD Health working papers No. 26, ELSA/IEA/WD/HWP(2007) 2, 80 str., <http://www.oecd.org/dataoecd/13/8/38343783.pdf>

OECD PUBLIKACIJA O TRENDAH ODVISNOSTI STARIH LJUDI OD POMOČI DRUGIH

Naglo staranje prebivalstva v državah OECD bo v naslednjih desetletjih pripeljalo do večjega povpraševanja po storitvah dolgotrajne oskrbe in s tem tudi povečalo stroške zanje. Ta demografski vpliv staranja prebivalstva na povpraševanje po dolgotrajni oskrbi bi lahko omilile postopne iz-